

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Najnovejše skušnje o škropljenju trt.

Da škropljenje koristi, nad tem ne dvomi danes pač nihče več. Vlansko leto so imeli sicer tudi tisti vinogradniki še precej vina, kateri svojih trt niso škropili. Toda njih vino se je v dobroti močno ločilo od onega tistih posestnikov, kateri so trte škropili. Še večji kakor v grozdju, bil je pa razloček v lesu. Kako lep, krepak, mlad les so napravile škropljene trte, neškropljene niti približno takega. Da, škropljene trte ločijo se posebno močno v letošnji rašči od neškropljenih. Škropljene rastejo kaj bujno in imajo tamno zeleno listje, kakor da bi bile pognojene. Neškropljene rasó slabeje in imajo rumenkasto zeleno listje. Sploh je skoraj viditi, kakor da bi škropljenje bolno hirajočo trto zopet popolno ozdravilo. Ali bode letos strupena rosa, ali peronospera močno razsajala ali ne, se zdaj še ne more do dobrega določiti. To je odvisno še od vremena. Ako bomo bolj vlažno toplo vreme imeli, je ne bode manjkalo, v suhem je pa ne bode dosti. Toliko nepreviden pa vendar ne smé biti nobeden vinogradnik, da bi pu-til svoje trte neškropljene, da peronospere ne bode.

Kaj nas pa je vlansko škropljenje učilo? Kaj smo posebnega skusili? Pred vsem to, da nekatere sorte trt, ako jih pred cvetjem škropimo, skorej vse jagodce osujejo, da potem le kaj malo, ali pa kar nič ne rodé. Sem spadajo posebno javorji, sem spada tudi rujava črnina. Ta skušinja nas mora skorej do tega privésti, da pred cvetenjem ali vsaj tikoma pred cvetenjem ne škropimo, ampak še le po cvetenji. Vlanska skušinja je učila tudi, dasi ne po Dolenjskem pač pa drugod, posebno po Italiji in po Franciji, da zadostuje popolnoma, ako se vzame na 100 kilogramov vode le 2 kilograma galice in 4 kilograme apna. Z manjšo množico galice si nekaj stroškov prihranimo, za to dobro došla nam ta skušinja.

Nekoliko skušenj pridobili smo si vlansko leto tudi z raznimi škropilnicami. Toliko hvaljena Samassa-va, se ni sponesla nikjer dobro. Ne le v rokah priprostega kmeta, ampak še celo v rokah

olikanega, v mehaniki večšega je službo odpo-vedala. Ako bi za škropljenje popolnoma čisto tekočino rabili, dobro, potem bi bila izvrstna, toda mi se moramo tudi apna posluževati in to je pa precej pokvari.

Škropilna brentica, kakoršne v Kandiji go-spod Kastelic prodaja, je za nizke trte prav fina, le na to se mora pri njej paziti, da se z jedno roko čevo vedno dovolj stiska, da preveč tekočine v metlico ne doteka. Odločno najboljša škropilnica je pa ona, katero je neki italijanski župnik Candejo izumil, in katero tvrdka Živic et Comp. v Trstu prodaja. Ona stane le 11 gld. 60 kr. v Novo Mesto postavljena in je v vsakem obziru fina. Po Italjanskem skoraj druge škropilnice ni videti kakor ono sostave Candejo. Prošlo leto slišalo se je mnogokrat in od marsikoga reči: naj-boljša škropilnica je škafec in pa šopek slame. No to je vže rés, da ta sicer tako priprosta pri-prava ravno tako hasne, kakor najdražji stroj; toda pri velikem posestvu vinogradov se to pri-prostost le drago plača s tem, da se veliko več tekočine potrebuje. Najnižje vrste kmetiško orodje, dokazuje najnižjo stopinjo kmetiške izobraženosti. In iz tega vzroka vže naj bi si naši boljši po-sestniki vinogradov sploh škropilnice omislili.

Dostavek vredništva. V zadnjem listu „Dol. Novic“ je priporočal nekov dopisnik iz Prage škropilnico, ki se dobiva za 2 gld. 50 kr. pri Moritz Ritter et Joh. Schaden, Wien, Neumarga-rethen, Fichtengasse 14. Govorili smo z dvema gospodoma, ki sta to škropilnico naročila; oba dva jo jako hvalita. Pravita, da je boljša kakor vsaka druga, naj se vže škropi z njo trta ali greda v vrtu. Zavoljo male cene — sem po-stavljena samo 3 gld. 4 kr. — jo vnovič toplo priporočamo.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V našej ožjej domovini na Kranjskem je resnična žalostna novica, da se Slovenci sami med seboj koljejo, kakor ne bi imeli dveh močnih sovražnikov od zunaj — Nemčurja in Lahona!

Pa kako to? Nekateri so jeli posnemati liberalne Mladočehi; kakor ti tako tudi naši vedno zabavljajo vsemu, kar je strogo katoliško — zlasti duhovščini. Se ve da trdijo, da nimajo nič zoper vero — ali kakošna bi bila pač tista vera, katero ne učé katoliški duhovni — ampak posvetnjaki!

Istrski lahonski poslanec Vergotini, ki je prišel po golej sili v državni zbor, se je ustrašil, da ga zapodé iz njega, ko se poslanci prepričajo, kakove krivice so se godile pri volitvi, zato se je odpovedal poslanstvu. Istrijani bodo imeli sedaj nove volitve. Prepričani smo, da sedaj zmaga Slovan!

V **Gradcu** so imeli pretečene dneve drugi katoliški shod, ki je jasno pokazal, da nam edino katoliška vera dá moč — in podporo edino verni nemški konservativci, nikdar pa liberalci. — In vendar hočejo z liberalizmom Slovence osrečiti nekateri gospodje!

Na **Dunaju** je še vedno tako, da se skorej ne vé, kako in kaj. Vlada ne pokaže prave barve, iz nekaterih reči se dá celo sklepati, da se nagiba k liberalnim Nemcem. Ti so jej dovolili dispozijski fond, to je denar, katerega vlada rabi za svoje namene, da podpira liste, ki zanjó pišejo itd.

Mladočehi skušajo v državnem zboru priti do kake veljave — ali vse je zastoj: vedno so osamljeni.

Umrl je nekdanji ministerski predsednik **Hasner**. Ta mož je grozno škodoval Avstriji kot oče novej brezverskejši šolske postavi, za katero se pa tudi pri nas mnogi ogrevajo.

Kaj je novega po širokem svetu?

Ruska tako zvana „sveta sinoda“ je zapovedela, da se morejo učiti vsi dijaki po šolah pravoslavne (ruskega) verouka brez razlike, katere vere so. To je pač svoboda kakor le v — Rusiji! Kaj bi rekli naši liberalci, ako bi se zapovedalo pri nas v Avstriji, da se morajo učiti vsi — recimo — katoliškega verouka? — Rusija zida velikansko železnico skozi Sibirijo, ki bode vezala to mogočno državo s tihim morjem. Carjevič je prvi zasadil pri delu lopato.

V **Betlehemu** v cerkvi Kristusovega rojstva so bili koncem meseca maja nekaki nemiri med latinskimi katoliki in razkolnimi Grki. Bilo je nekaj ranjenih. Francoski poslanec se je pri turški vladi potegnil za katoličane, kar pa gotovo ne bode prav Rusom, ki podpirajo vedno Grke. Iz tega se vidi, da se Francija Rusiji na ljubo ne mara odreči svojim pravicam v vzhodnih deželah, da si bi sicer rada bila v prijateljski zvezi z Rusijo, ako bi jej ta hotela pomagati natepsti in ponižati Nemce.

Anglija in Portugalska sta bile prišle nekaj navskriž zaradi posestev v Afriki; ali reč je sedaj popolnoma poravnana.

V **Italiji** pri vsaki priliki zabavljajo Avstriji. V državnem zboru je trdil poslanec Imbriani, da mora biti Pulj (Pola) italijanski. Bomo videli; s krvavimi glavami bode tekle nazaj Lahi, kakor ste vže večkrat — le poskusite!

Lužna Amerika je prva dežela „nemira“. Piše se, da sedaj zopet v republiki Gvatemali nekateri napravljajo upor.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta 11. junija — Jako smo bili veseli, ko so vrle uboge šolske sestre v Šmihelu začele poduk za gluhoneme deklice. Tem večja pa je bila žalost, ko smo zvedeli, da bodo morale ta poduk opustiti, ker ne dobé podpore; letos imajo samo še pet deklic — gluhonemih, novih niso mogle sprejeti.

Zadnji čas pa nam je došla vesela vest, da misli vlada z ustanovami podpirati ta človekoljubni zavod. Sestre so dale vže vladi pravila, kako mislijo podučevati in pa koliko bi zahtevale za posamezno deklico. Vlada bode gotovo spolnila dano obljubo. Zato smejo zopet upanje imeti stariši, kateri imajo mlade take nesrečne deklice; šolske sestre jih bodo podučile ter napravile iz njih koristne člane družbe človeške.

Mislimo pa, da ne smejo molčati, ampak vže prej skrbé, da zvé slavna vlada, koliko je taci ubožci, ki želé in so zmožne poduka. Dopisi o tem se bodo radi sprejemali v „Dol Nov.“

Iz Žužemberka 10. junija. Z Dvora se je zadnjič poročilo „Dolenjskim Novicam“, da se naši kmetovalci premalo brigajo za zboljšanje svojih zemljišč in da v celem okraji, menda tudi v našem, ni pripravne škropilnice za trtje. Pač imamo, kolikor vem, dve taki brizgalnici, ali res je tudi, da se jih ljudje malo poslužijo, čeprav se je uže preteklo leto na trti videlo, koliko boljša je ostala ona, ki se je škropila in čeprav so nekateri na samem vinu čutili dobroto škropljenja. Nekaj je tej nemarnosti gotovo uzrok tudi molk naše kmetijske podružnice. O vseh družih kmetijskih podružnicah bere se, kedaj imajo svoje shode in sklepe, po čim in kako oddajajo svoje orodje v posodo — samo o naši bralo se je enkrat na papirji, da je ustanovljena, zdaj se pa še tistega ne bere več.

Zato pa res vspešno napreduje naša posojilnica; komaj je en mesec od nje ustanovitve in ima uže okrog 5000 gld. prometa. Upati je, da bodo počasi zginili tudi dvomi tistih bogatejših naših Tomažev, ki temu društvu še prav ne upajo. Samo c. kr. finančno ravnateljstvo Kranjsko uvi-

delo je, da je društvo dobro in trdno vrejeno ter je dovolilo, da se bodo njegova dolžna pisma kolekovala (štemplala) tako kakor menice, torej dosti nižje kakor druga dolžna pisma. Tako bo kolek do 75 gld. samo 5 kr., do 150 gld. le 10 kr. S tem bodo troški pri izposojevanju dosti manjši. Zvedeli smo, da je naša posojilnica prva na Kranjskem, ki je dobila tako pravico.

Precej stara novost je še, da bo naš trg vendar zidal novo poslopje za c. kr. sodišče; pa predno se zidanje prične, bodete pač še natančneje zvedeli o tem zidanju.

Zadnje sape in vročina osušile so našo plitvo zemljo in po deželni cesti je prahu na pednje. Res ne vemo zakaj se cesta, ki vodi skozi naš trg, imenuje deželna, morda zato ker je na deželi, ker čeprav bi jo morala dežela prevzeti pred skoro dvema leti, morali smo še preteklo jesen sami nasipati jo. Njena širina ostala je seveda taka, kot je bila in na raznih nevarnih krajih ni nobenih rant. Od Žužemberka do Dvora vodi cesta krog dva kilometra daleč ob rebri Strnica več kot po en sežen nad Krko in travnikov ob njej. Čeprav je torej cesta na daljavo skoro dva kilometra na eno stran kakor odsekana, vendar ni ondi nobenih rant pa tudi kantonov ne. Pred nekaj tedni skočil je isker konj s ceste na tem kraju, konju sicer ni bilo nič, ali občečislani knežji logar K. zlomil si je pri tej priliki nogo, katero bo še nekaj tednov zdravil v postelji. Nesreče zgodile so se tudi že pred par leti, deželni odbor in druge oblasti pa bodo pričakovale gotovo še katerih, predno bodo kaj storile.

Iz Suhora. — Grozna nesreča je zadela Matija Stubljarja, krčmarja na Luži. V noči od 29. do 30. maja pogorelo mu je vse hišno in gospodarsko poslopje, vsa obleka in druga oprava; 2 vola, 2 junca, 1 krava in 2 prešiča. Škoda je cenjena na 2900 gold. Zavarovan je bil le za mali znesek, dasiravno mu je bil ogenj pred štirimi leti tudi hišno poslopje vpepelil. Ker je hiša na samoti, ni bilo mogoče nič rešiti. Ko je bilo že vse poslopje v plamenu, se je hišni gospodar zbudil, ter odprl večna vrata. Pa ognjeni puh ga je nazaj vrgel; v največjem strahu zbudi ženo in otroke, ter se vsi pri oknu splazijo na cesto, in rešijo strašnje smrti. Kako je ogenj nastal, do sedaj še ni znano.

Tudi pri nas smo imeli letos hudo kebrovo vojsko, kajti šolski otroci so pokončali tega škodljivca nad 600 litrov. Sadja pa vendar letos ne bomo dosti obirali, pohabilo se je v cvetju, le tepke so polne. Grozdja se je veliko naleglo, in prav lepo kaže; peronospere še ni. Bog nas varuj le hudega vremena.

Naj konečno še omenim, da je bil naš gosp. župnik nevarno zbolel, pa bolezen se je hvala

Bogu na bolje obrnila, in upati je, da gospod v kratkem popolnoma okreva. V to pomozi Bog!

Iz Jurovega pri Metliki. — Dne 2. junija ob 11. uri predpoludne je zapalil neki šestletni deček v vasi „Jurovo“ senik; zgorelo je razun dveh hiš z gospodarskim poslopjem tudi velika pivnica grada Jurovo. Vsa vas šteje 22 hiš z blizo 30 gospodarskimi stanji. Hiše so skoro vse lesene in s slamo pokrite. Hiše koje so zgorele, niso bile več ko pet korakov od drugih ostalih oddaljene. Da ni vsa vas in morebiti tudi grad Jurovo z vsemi gospodarskimi zgradbami pogorel, zahvaliti se moram jaz v imenu grada in v imenu celega sela Jurovo gospodu Petroviču, posestniku in odborniku iz Zakanja, ki je bil prvi zastopnik občine, vele cenjeni požarni brambi Metliški, ki je jako hitro dospela z brizgalnico svojim nesrečnim sosedom in bratom Hrvatom na pomoč, gospodom orožnikom (žandarmariji,) kateri so z vso energijo delali na to, da je okolo stoječe ljudstvo hitro gasilo. Sploh vsem, kateri so vas in grad branili požrešnemu ognju.

Ed. Rosina,
upravitelj gradu Jurovo.

Iz Gribelj. — [Dobro sredstvo proti slepoti!] Dne 19. maja t. l. prideta v občinsko hišo slepec in njegov vodja. Ravno takrat je bil v hiši orožnik (žandarm). Precej pri vratih sta ga zapazila in hotela nazaj ali orožnik zavpije le noter, se ni treba ničesa bati. Rada ne rada morata vstopiti v hišo. Na to povpraša orožnik, kaj pa vama manjka na životu, ker tako težko nosita, kot vidim, tri palice? v srce se mi smilita, le povejta, kaj vama manjka, jaz vama rad pomagam, kolikor bo le mogoče. Na to se odreže 17letni slepec: kaj me ne vidite, da sem slep? Orožnik odgovori: tega pa nisem vedel, da ste slepi. Za vašo slepoto znam jaz dobro pomagati. Stopivši bliže vzame iz rok palice vrže jih stran in reče: od danes za naprej vama ne bo treba palic, bota dobro videla oba. Slepec zdaj me pa le dobro poglej, kakošen sem. Slepec: kako bodem pogledal, ko ne vidim. Ali orožnik pravi: mislim, da moja beseda bi vam mogla pomoči v vaši slepoti. Na to slepec: da ste vi gospod tako mogočni meni pomoči v moji slepoti, te naše velike dobrote vam nisem zmožen nikoli poplačati. Orožnik: o gotovo vas ozdravim v vaši slepoti. Znabiti niste še prejeli sv. birme? Na to reče slepec: še ne vem, kaj je birma. Po tem vas moram jaz birmati ako hočete da bodete spregledali. Na to slepec: prosim gospod, le dajte, če bode le kaj pomagalo moji slepoti. Orožnik: o gotovo. Potem vtakne prst v levo oko in dobro pritisne ter reče poglej me na desno oko. Precej spregleda slepec ter pravi: gospod zdaj je že dobro, da le na eno vidim. Orožnik pa: o ne,

ne, bi me bilo sram, ko bi te samo na enem očesu ozdravel. Slepec pa: vi gospod preveč pritiskate. Orožnik odgovori: zdaj ne bodem več pritiskal, ampak po desnem licu te bom birmal! Ko orožnik po desnem licu birma, zavpije slepec, oj je že dosti, vidim tudi na levo oko! Zdaj naj pa kdo reče, da ni dobra birma orožnikova? Kdor ne verjame, naj pride pogledat te tri palice, se bode sam prepričal, da je povedano istina.

Iz Tirne. — Drage „Dol. Novice“, prosim za mali prostorček, ker še ni bilo v teh sedmih letih, kar izhajate, še nobenega dopisa iz Tirne. Dragi bralci „Dol. Novic“ jako lepo in krasno slovesnost smo obhajali v Tirni, za katero smo se že dve leti pripravljali in delali. Lepo, veliko in prekrasno znamenje lurske Matere Božje smo letos meseca maja srečno dovršili. Na praznik presvete Trojice so ga blagoslovili prečast. gospod župnik Anton Berce iz Šent-Lamberta z še dvema drugima župnikoma — savskim pa vaškim. Lepa slovesnost nam bo še dolgo v spominu ostala, tako je bilo v Tirni pri podružnici svetogorske župnije v cerkvi pri sv. Primožu in Felicijanu posvečeni, res prijetno.

Iz Gorjan. — [Farovžki vrt. — Koriš kmetijske šole. — Hrošči. — Letina.] — Blejsko jezero je tudi Dolenjcem več ali manj znano; vsaj je že marsikateri romal k Materi Božji na otoku in tam tolažbe in pomoči iskal, ali pa je tudi nalašč prišel občudovat ta biser kranjske dežele. Malo uro od jezera za blejskim gradom se pride po precej napeti cesti do starodavne, lepe farne cerkve sv. Jurija v Gorjah. Blizu nje stoji župnijski dvorec ali farovž, ločen samo s pokopališčem in vrtom. Ta vrt je bil poprej precej zapuščen. Stara že večidel onemogla drevesa so zapirala pogled na lično cerkveno sprednjo stran. Pot do cerkve je šel po ovinkih, namesto naravnost, ker si cerkvena in farovžka vrata ravno nasproti stojita. — Ko se je pa lansko leto pokopališče popravljalo in proti farovžu podaljšalo, se je tudi farovžki vrt predelal in vredil po pravilih umnega vrtnarstva. Ves ostali vrt namreč, kar se ga ni odstopilo za novo pokopališče, je bil s primernim zidom obdan. Stara drevesa so bila posekana, vsa prst dva čevlja globoko rigolovana ali prevržena; farovžka vrata s cerkvenimi po ravni, čez dva metra široki poti zvezana tako, da se vidi zdaj od farovžkih vrat lahko naravnost k velikemu altarju. Svet na vrtu je bil razdeljen po potrebi v več gredic za kuhinjske rastline in v dve z žlahtno travo obsejani trati. Pota med tratami in gredicami so bila čez meter globoko skopana, potem z velikimi kamni in na vrhu z lepim, belim peskom posuta tako, da so tudi v deževnem vremenu precej suha, in da se jih plevel ne prime. Ob

potih stoji v špalirju čez trideset hruševih pritlikovcev in med njimi v enakih presledkih žlahtne vrtnice in tejê. Tudi so na pripravnih krajih posebne gredice napravljene za razne cvetlice. In da ne manjka vrtu pristojnega kinča, vabi šest voglata utica v počitek in razvedrilo. Da se je pa moglo vse to pravilno in primerno vrediti in razdeliti, je k temu primogel posebno vrli mladenci tukajšne fare Jakob Kunstelj, ki se je izučil na kmetijski šoli v Grmu, in ki je vodil vsa dela pri napravi tega vrta. Tu se očitno kaže velika korist kmetijske šole in je dejansko ovržen ugovor tistih, ki mislijo, da se kmetijstva in vrtnarstva ni treba učiti!

Na Dolenjskim tožite zavoljo velikih množin majnikovega hrošča. Pri nas pa se v tem oziru ne moremo posebno pritoževati. Dasiravno je županstvo ponudilo za liter umorjenih hroščev po 2 kr. in dasiravno smo šolarje k pokončevanju nagovarjali, so jih vendar do sedaj komaj za 2 gold. nanosili. Temu se pa tudi ni čuditi. Prvič je teh hroščev pri nas primeroma prav malo; na sadnem drevju (na češnjah in češpljah) skoraj nič; le na hrastih in bukovji so vrhove osmukali. Potem pa gospodarji in posestniki tudi otrok ne pustite po travi hoditi, ker bi več pri travi škodovali, kakor bi s pokončevanjem hroščev koristili. In če se pomisli, da je treba hrošče s skropom popariti, in da drva za kurjavo stanejo tudi denar, se res tako pokončevanje v našem kraju skoraj ne izplača. Najbolj splošno tega škodljivca še vžene in vgonobi deževno in mrzlo vreme, kakoršno je bilo pri nas pretečene binkoštna praznike, ko je binkoštno saboto celi dan dež lil, v nedeljo pa se je sneg prav nizko na bližnjih hribih pokazal.

Kar letino zadeva, je bilo treba ozimno žito tu in tam podorati; sicer pa do sedaj vse lepo kaže na polji, posebno trave so goste in visoke. Sadja bo primeroma za polovico manj od lani, le tepke in češplje obetajo bogato letino.

Iz Gradca. — Prelepo se je vršil drugi katoliški shod. Vdeležilo se ga je tudi jako mnogo Slovencev s Spodnjega Štajerskega. Prekrasno sta govorila na tem shodu mariborski mil. g. knezoškof Napotnik, pa advokat doktor Sernec iz Celja. Kazal je prvi, kako potrebna je medsebojna ljubezen med narodi, kako zložno delovanje; gospod Sernec pa povdarjal med drugim, da se med pravimi Slovenci vera kar ne da ločiti od narodnosti, da kedor zataji vero postane prava propalica, nezvest tudi svojej narodnosti in narobe. Komur ena svetinja ni draga, tudi druge ne mara. Kazal je, kako so ravno duhovni ohranili slovensko narodnost itd. Čudno; pri nas na Kranjskem so pa gospodje, ki hočejo Slovence osrečiti s tem, da jim spodkopavajo vero, vcepljajo mržnjo,

srd do duhovskega stanu, govoré namreč po svojih listih, da so duhovni brezdomovinski, da so verni le še za srednjeveško dōbo, piše, „prej ko se uniči ta klerikalno jezuitski zmaj, boljše za nas! Kdo pa je ta zmaj? Katoliški duhovni, kajti mi smo si vsi enaki — vsi jezuitsko verno prepričani.

Dolenjci, prepričani smo, da ste še verno katoliški, da vas vero uči edino le katoliški duhoven, ne pa kakov gospodič ali celo vaški krčmar, naj ima še tako namazan jezik; zato smo prepričani, da boste ostali pri naših „Novicah“, ki bodo vselej katoliške in slovenske — da boste pa vselej pokazali vrata vsacemu, ki bi Vas hotel osrečiti s kacam liberalnim listom.

Domače vesti.

(Premeščén) je v. č. g. Janez Golob, doslej kapelan v Škocijanu, za farnega oskrbnika na Primskovo.

(Dolenjska železnica.) Ljudstvo po Dolenjskem je močno zbegano, ker se je glas raznesel, da se bo le kočevska proga dolenjske železnice gradila, ali pa še ta ne. Poizvedovali smo na najbolj merodajnem mestu, koliko je na tem istine, in dobili sebi in vsem Dolenjcem v tolažilo veselo vest, da so bile pač neke zapreke, pa vsa stvar se je poravnala in je zopet v gladkem tiru. Inženirji prav pridno izdelujejo takozvani podrobni načrt in so že blizo Trebnjega. Po najnovejših poročilih je najboljšé upanje, da bo konsorcij še tekom tega meseca koncesijo za grajenje obeh prog dobil. Takoj ko bodo inženirji podrobni načrt izdelali, razpisalo se bo delo in skoraj gotovo še v letošnji jeseni z vrtanjem predorov, prihodnjo spomlad pa z občnem delom pričelo.

(Cerkveno petje.) V praznik sv. Petra in Pavla se bode pelo v tukajšnji kapiteljski cerkvi pri pontifikalni maši ob 10. uri sledeče: Missa in honorem Ss. app. Petri et Pauli. Ig. Hladnik op. 16., za graduale „Tu es Petrus“. Šest glasno od P. Palestrini-ja (iz Lückove zbirke,) offeritorium od Fr. Witta za 8 glasov v dveh zborih iz Fl. Bl. 885. Tantumergo od A. Foersterja iz op. 16 št. 2.

(Koncert pevskega društva) dné 7. t. m. na vrtu Brunarjeve gostilne bil je dobro obiskan. Vse točke bodisi pevske, kakor tudi meščanske godbe, vršile so se v občo zadovoljnost in pohvalo. Godbeni blagajnici v korist se je pridobila za naše razmere tudi lepa svotica.

(Izlet v Sent-Jernej) priredi „Dolenjski Sokol“ v nedeljo 28. junija popoldné. Odhod iz Novega Mesta bode o 1. uri. V Šent Jerneju v gostilni g. Zagorca prosta zabava. Pri-

čakovati je obile udeležbe iz Novega Mesta, Kostanjevice in drugih bližnjih krajev.

(Okrajna bolnišna blagajna za politični okraj novomeški) naznanja tem potom, da je slav. vlada na prošnjo občnega zbora in po zaslišanji strokovnjakov določila dnevno mezdo: I. za učence 20 kr., II. pomočne delavce 40 kr., III. delavce 60 kr., IV. delavce 90 kr. in za delovodje 1 gld. 10 kr. Računala se bode ta mezda od 1. junija in bodo dohodki vsled te manjši; daje se 60 odstotkov navedene dnevne mezde (n. pr.: ako zboli pomočni delavec, dobi 24 kr. podpore na dan in brezplačno zdravniško pomoč in zdravila). — Dohodkov je imela blagajnica prvo četrtletje 212 gld. 99 kr., stroškov 87 gld. 70 kr., dosedaj se je izplačalo 28 tednov bolnišne podpore v znesku 86 gld. 55 kr., h kateri svoti pa še pridejo stroški zdravnikov in zdravil. — Opozoriti imamo zadnjikrat, da ima vsak obrtnik naznaniti svoje delavce in učence pri okrajni bolnišni blagajni, sicer bode doletela iste mojstre kazni, kateri ne naznanijo delavce ali učence v teku treh dni po vstopu v delo ali izstopu iz dela. — Nadalje naznanja odbor, da za bolnišno blagajno zdravijo gg. zdravniki: za Novo Mesto in okolico g. dr. Vavpotič in g. Val. Bervar (g. Bervar tudi za županstva Mirna peč in Trebnje), g. Kulovic za Toplice in okolico in g. Poš za Žužemberk in okolico. Vsak oboleli član ima se izkazati z legitimacijo, katero dobi precej po naznanilu vstopa k bolnišni blagajnici, dotičnemu zdravniku, kateri ga zdravi in se ima objednem naznaniti pri blagajni. Razven bolnišne podpore, katero dobiva oboleli član skozi 20 tednov, prostih zdravil in zdravniške pomoči, gré tudi vsakemu članu v slučaju smrti 20 kratna dnevna mezda za pogrebne stroške. — Plačati ima delavec dva dela doneskov, jeden del delodajalec, kakor tudi ves donesek za učance iz lastnega žepa; strogo prepovedano je (po postavi bolnišnih blagajn od leta 1888 držav. zakon. št. 33 § 68) delavcem več odtrgati kakor dva dela za donesek; stvar delavcev je, naznaniti take delodajalce, kateri jim to krivico delajo, bolnišni blagajni.

Načelnístvo.

(Pri sv. Križu pri Kostanjevici) se bodo oddala 17. junija po javnej dražbi dela za popravo támošnjega farovža. Cenjena so vsa skupaj na 2882 gold. 45 kr. in sicer zidarsko delo 537 gold. 21 kr., tesarsko 1794 gold. 36 kr. Mizarsko, ključavničarsko, steklarsko delo 416 gold. 50 kr., pleskarsko, pokrivanje strehe z opeko 134 gold. 38. kr. Posamezno se bodo oddala ta dela le, ako ne prevzame kdo ceneje ali za isto ceno vseh del skupaj.

(Z Lahovič na Gorenjskem) sporoča prijatelj našemu listu, da imajo Gorenjci kaj lepo

pomlad, da vse lepo kaže — kjer ni zima napravila kvare. Pritožuje se radi vožnje železniške ob glavnej cesti med Trzinom in Dobravo: splašijo se konji, ker železnica vozi tesno ob cesti — pa ni vmes lesene ograje. Pravi, da naj Dolenjci pazimo, da se nam tudi kje ne napravi taka živalska plašilnica. Toži pač po pravici o zločinih, tudi mi skušamo, da se malovredni ljudje premehko kaznujejo, da je radi tega toliko tatvin, pobojev.

(Preklic živinskih semnjev.) Vsled razširjajoče se kužne bolezni v gobci in parkljih so vsi živinski semnji v Novomeškem in Kočevskem okrajnem glavarstvu do preklica prepovedani.

(Občni zbor dijaškega podpornega društva) vršil se bo v pondeljek, 22. junija, ob 5. popoldne. Na dnevnem redu je poročilo o delovanji podpornega društva v prošlem šolskem letu, volitev dveh pregledovalcev društvenih računov in volitev novega odbora. Vse častite člane dijaškega podpornega društva vabi uljudno k udeležbi.

V Novem Mestu, 13. junija 1891.

Vodstvo podpornega društva.

(Posebni vlak v Prago) odpeljal se bode iz Ljubljane dné 26. t. m., vožnja tja in nazaj je zelo nizka, namreč stane za III. razred 12 gold. Vožnji listek za povratek ima jeden mesec veljavo. Udeležba bode iz naših krajev t. j. iz Kranjskega, Primorskega in Hrvatskega mnogobrojna; to priliko naj uporabijo premožnejši naši rojaki in si ogledajo slovansko zlato Prago in češko toliko hvaljeno razstavo.

(Na krojaško-obrtnem učilišču v Ljubljani,) koncesijoniranem po c. kr. deželni vladi pričnejo tekom prihodnjega meseca tečaji za pouk o prirojanju moških in ženskih oblačil. Tečaji za moške krojače trajali bodo 3—4 tedne; za dame pa 2—3 tedne. — Oglasila sprejema in natančneje pojasnila daje vodstvo učilišča pod naslovom: M. Kunc, Ljubljana.

(„Šole na Koroškem“.) Pod tem napisom je izdalo „katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ knjižico, katera prav lahko umljivo, jasno in temeljito a) dokazuje potrebno pouka na podlagi materne besede; b) razloži, kako slabo nam je ustrezno s tistimi tremi slovenskimi urami, ki so se deloma v nekterih šolah upeljale; c) našteva, kako malo imamo na Koroškem učiteljev, da bi znali dobro slovenski; d) pove, kako bi morale biti uravnane naše ljudske šole in učiteljska pravica, in kdo naj bi za take šole prosil; e) uči, kako se morajo take prošnje spisati. Vrli pisatelj knjižice in tudi politično naše društvo želita, naj bi koroški rodoljubi vnovič začeli nabirati prošnje za slovensko šolo, in sicer zdaj naravnost na učno

ministerstvo. Ker se v knjižici vse nahaja, kar je v ta namen vedeti treba, zato naj si vsi rodoljubi oskrbijo to prevažno knjižico, ki jo zastonj dobivajo pri g. podpredsedniku V. Legatu v Mohorjevi tiskarni, potem pa naj se nemudoma spravijo na prošnjo, ki se izgotovljena in s potrebnimi podpisi oskrbjena pošlje slovenskemu katol. političnemu društvu v Celovec. Pričakujemo obilo prošenj in upamo, da se bodo rodoljubi takoj podali na delo. Več jih bo, bolj se bo nanje oziralo!

(„Delavsko podporno društvo“) v Trstu je razposlalo račun in poročilo za l. 1890. Iz njega sprevidimo, da se je društvo po zahtevi novega zakona iz l. 1888. preosnovalo tako, da udje tega društva niso dolžni plačevati v okrajne blagajnice — zadostuje jim zavarovanje v društvu. Društveno premoženje znaša koncem leta 1890. 15.868 gld. 15 kr. leto prej pa je znašalo 18.239 gld zmanjšalo se je torej v jednom letu za 2370 gld. — to pa vzlasti zaradi bolezni influence — in pa ker mnogi udje niso redno plačevali tednine — 105 taci možkih in 41 ženskih družabnikov se je moralo izbrisati. Podpore v bolezni je izplačalo društvo v l. 1890 — 10.743 gld. 42 kr. — za zdravila 947 gld. 42 kr. — skupaj 11.690 gld. 84 kr. Društvo je imelo jednega častnega uda, devet ustanovnikov, 39 podpornikov 1127 rednih možkih in 188 ženskih udov. Bog blagoslovi to vrlo društvo ter je obvaruj onih socijalno-demokratskih potov, po katerih hočejo hoditi nekateri tržaških delavcev!

(Drugo letno poročilo podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju) kaže, da se društvo polagoma ali stalno razvija, naj vže gledamo na število podpornikov, podpiranih ali došli denarjev. V preteklem letu je imelo dohodkov 1661 gold. 74 kr. — podpor je dalo skupaj za 908 gld. 66 kr. — Iz srca želimo temu potrebnemu društvu prospeh vsestranski, saj vemo kako in koliko trpé nekateri naši mladi rojaki na Dunaju. Kedor premore, naj si utrta kaj malega ter pošlje našej mladini na Dunaj. Upamo, da bode vaša podpora hvaležna srca našla, da bodo kedaj res vrli Slovenci in pošteni katoličani v ponos in korist našemu vernemu narodu.

(Izvestje muzejskega društva za Kranjsko.) Izdal društveni odbor. Prvi letnik je knjižica, ki nam donaša tri sestavke od vrlega arhivarja g. Koblarja: Drobtinice iz furlanskih arhivov; o človeški kugi na Kranjskem. Loško gospostvo frižinskih škofov. Cena zvezku?

(Missa) IV. voc. inaeq. in honorem ss. App. Petri et Pauli composita et reverendissimo Domino, Domino Petro Urh, praeposito mitrato, capituli collegiati Rudolphswertensis consiliario con-

sistoriali, Decano, Parocho etc., dedicata auctore Ignatio Hladnik, magistro capellae in ecclesia collegiata. Op. 16. — Tako se imenuje nova latinska maša, katero je zložil naš vrli organist g. Ig. Hladnik. Zavoljo malega prostora v našem listu je ne moremo ocenjevati, ampak rečemo samo, da jo je poznati skladatelj g. Fajgelj pohvalil tako v ljubljanskem „Slovenec-u“, št. 128 od 5. junija, da jo smemo pač vsem organistom priporočati najtopleje. Cena partiture in glasov je 1 gold.

Razne vesti.

*(Postavo zoper ponarejevanje živeža) predložila je vlada državnemu zboru. Gotovo bode ta postava zauživalcem živeža, kakor tudi kmetom dobro došla. posebno ako pomislimo, da je dandanes umetnija v kemiji, zvitost judov in družih dobička željnih ljudi na tako visokej stopinji, da razni vsakdanji živež ponarejuje, ne brigaje se za strupene snovi in da za lepe novce tudi človeka v bolezen, da celo v smrt tirajo. Ponarejuje se dandanes uže toliko živeža in na tako umeten način, da je groza. Vina se jako obilo popije, pa ne le po večjih mestih, ampak tudi po Dolenjskem, katero ni na trti zrastlo in je iz raznih škodljivih snovi ter s strupenim Anilinom barvano; umetno se ponarejuje kava, surovo maslo meša z lojom, goljufa pri moki in mleku, izrabljujejo se vse „prednosti“ pri žganji in pivi in pri veliki množici vsakdanjega potrebnega živeža. Koristila bode postava ljudstvu, katero kupuje in uživa, pa tudi kmetu, kateri bode lažje prodal svoje pridelke, katerim so dosedaj tekmovali ponarejeni izdelki.

*(Potres) so imeli na Italijanskem minoli tedn po Lombardiji in Veneciji in sicer tako krepak, da je na več krajih hiše zasulo in tudi nekaj ljudi je ranjenih in mrtvih. — V Neapolji pričel je vsled tega potresa zopet Vezuv ogenj bluvati.

*(Roparji na Turškem.) Da roparji na Turškem še vedno na jako predrzen način svoj posel opravljajo, kaže ta-le čin: Začetkom tega meseca napala je tropa roparjev okoli 30 mož, dobro oboroženih, „orijentalški ekspresni vlak“, seboj v hribe vzela celo bogato popotno družbo, ter zahtevala za odkup te družbe 300.000 frankov, katere je tudi dobila, ker je nemški poslanec pri turški vladi na to delal, da je dala le otomanska banka potrebni denar za odkup.

*(Izseljevanje v Ameriko.) Kakor Novijorski državni časopis poroča, se je od 29. aprila do 5. maja t. l., to je v sedmih dneh čez Hamburg 4284, čez Bremen 864 in čez vse druge pristanišča 9025; toraj skupaj 14173 ljudi v Novi Jork preselilo. — Med 17 parobrodi, kateri so ti ljudi prepeljali čez veliki ocean v Novi Jork, so ta novi brzoparobrodi na dva vijaka „Hamburg Amerikanske brzoparobrodne družbe v Hamburgu“ naj hitreji in sicer je brzoparobrod „Columbia“ v 6 dneh in 9 urah, „Fürst Bismark“ pa v 5 dneh 23 urah čez široko morje do Novega Jorka priplul.

Smešnica.

(Pol plečeta.) Gospod je dobil iz Ljubljane pol plečeta. Vkaže malemu bratecu, naj popraša, pridši domu, zakaj niso poslali celega. — Kaj so rekli, za-

kaj niso poslali celo pleče? — Bratec odgovori: zato ker so samo pol prešiča zaklali.

(Zobne bolečine.) Gospod (zobozdravnik) vpraša bišinj: „Jeli mogoče z milostljivo gospo govoriti?“ — Služkinja: „Ni mogoče, jo zelo zobje bolé.“ — Gospod: „To je nemogoče, ker imam njeno zobovje še v žepu.“

(Zavednost.) Učitelj učencu: „Ti hočeš hišo kupiti, katera velja 10 000 gld., imaš pa samo 3000 gold., kaj ti je storiti?“ Učenec: „Gledati bi moral, da se bogato oženim.“

V mesecu maju v Novo Mesto vračujoča se pisma:

Sekula Flor., Michigan — Alois Hrovat, Calumet Franz Segal, Calumet — Simončič Johann, Agram — Persetic, Wien — Franz Turk, Leadville — Hartel Ursula, Agram (rec.) — Smajdek Johann, Gradac — Kolman Andrej, Joliet — Lukšic Johann, Michigan (re.) Victor Simunich, Stelton Dauphi — Franz Hocevar, Iron Mountain — Hans Straus, St. Paul — Peter Pečavar, Pueblo Colo — Aloiz André, Zagreb — Anna Novak, Wien.

Loterijske srečke.

Trst	30. maja	40	66	26	28	58
Gradec	6. junija	88	39	85	7	24

Poslano.

Mestna občina Novomeška omislila si je javno tehtnico (vago). — Hvaležno mi okoličani priznamo, da nam je dobro došla, ker nam prodajo veliko olajša. Če pa je občina že storila to, kar mnogo stane, naj nam stori še to, kar nič ne stane. Sedaj se tehta le ob uradnih urah. — Če pridemo sedaj o kresu ob 6. uri zjutraj tehtati, moramo do 8. ure z živino čakati; ravno tako po 6. uri popoldne ne opravimo nič, brez da bi od Poncija do Pilata hodili. Prosimo tedaj, naj se nam tehta ob vseh urah, ob katerih so prodajalnice odprte.

Zadnji čas nas je mestna občina jela kaznovati, če pustimo konje v kakem zavetju v senci. No, ni se bati, da bi se naše strujene kljuse splašile. — Če smo pa zavoljo reda kaznovani, zakaj ni reda pri mestnih konjih in kravah? Kaj pogosto lahko vidite dirko po trgu in begajoče otroke; toraj prosimo enako mero za vse. Prosimo tedaj, bodite z nami, ki naše krajcarje v mestu pustimo, potrpežljivejši.

Več okoličanov.

Modro galico po 28 kr. kilo prodaja Fr. Perko, Novo Mesto.

Zahvala.

Nižji podpisani si šteje v dolžnost, našemu ne-utrudljivemu gg. c. kr. okrajnemu zdravniku dr. Jos. Kersnik-u za hitro pomoč. Zmaknila se mi je roka po noči; imel sem grozne bolečine, ali gosp. doktor prišel je takoj po noči med 1. in 2. uro, ter mi skoro brez bolečin roko vravnal. Javna mu hvali in Bog plati!

Krško dné 8. junija 1891.

(128)

Josip Rott,
mestni organist.

Učenec star 16—17 let, krepak in zdrav, sprejme se v nauk usnjarske obrti. Več se poizvê pri Ign. Organcu v Toplicah.

K o v a č

(126)

tako sposoben, da lahko samostojno kovaški obrt opravlja in v tem podučuje, sprejme se takoj proti prav ugodnimi pogoji. On lahko prevzame kovačnico v najem ali pa, da stopi proti plači v službo. Ta kovačnica je v sredi vasi na Božakovem blizu Metlike, kjer je dosti različnega opravila in dobrega zaslužka; tudi stanovanje je poleg. Vse drugo poizvé se pri lastniku Martinu Vukšiniču na Božakovem št. 5.

Zavarovanje škode po toči

na poljskih pridelkih vrši se po jako nizkih cenah. Zavarovanci prešnjih let imajo zavarovalnino 10 odstotkov znižano. Več se poizvé pri

Viktor Niefergallu,
opalda pred mostom v Kandiji.

[120—2]

Hiša naprodaj

v Novem Mestu števil. 176 nasproti Brunerjeve gostilne. Kaj več se zvé ravno tam.

(125—1)

Hiša z njivo

na Veliki Cikavi je iz proste roke na prodaj. Več se izvè pri Noži Turk v Novem Mestu zraven kapiteljna hiš. št. 152.

(124—1)

Naznanilo.

Podpisani si usojam slav. občinstvu naznaniti, da imam v svoji

prodajalnici na glavnem trgu

vedno v zalogi sveže špecerijsko in kolonijalno blago, surovo vazelino, karbolineum (za prevlaklo lesa, da trpežen ostane), shajevca (Pressgerm), Radensko in Rogaško kislo vodo in moko vse vrste po nizki ceni.

Teodor Salloker.

(113—3)

v Novem Mestu.

Pri grajskem oskrbništvu združenih grajščin Germ, Graben in Boršt sprejmó se v službo

vavpet, kočijaž in dva konjska hlapca.

Več pové lastnik

(122—2)

Anton Vincenc Smola.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem svojo, že pet let obstoječo

bukvoveznico

razširil, in si več strojev omislil, ter zamorem sedaj vsem spoštov. naročilom točno in fino postreči. — Za obilna naročila se uljudno priporočam

[211]

J. Krajec.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Prava galica ali kupreni vitrijol,
za škropljenje trt, tudi cement
in gorenjski gips se dobi po nizki
ceni pri

Adolf Pauser-ju

(108—3)

Novomesto.

Lepa nova hiša

števil. 51 v Kandiji s železnim balkonom. na ugodnem prostoru bo 23. t. m. ob 11. uri sodnijsko prodana. Hiša ima eno nadstropje s štirimi sobami in dvemi štedilnimi ognjišči (Sparherde) kakor tudi lepo prtično stanovanje z vrtom. Cenjena je 4040 gld. — Prodaja pa bo druga t. j. zadnja.

(127)

Proda se iz proste roke

malo posestvo obstoječe iz šest oralov zemlje in temu primernim posloppjem: hišo s kletjo in dvema hlevoma, četrte ure od Mokronoga pri Sv. Križu. Natančneje se izvè pri lastnici

(104—3)

Mariji Šepce pri Sv. Križu.

Steklenice za pivo

z zamaškom na dratu, s katerim se tako dobro zapró, da ne uhaja zrak vanje, dalje vrčke za pivo in vsake vrste steklo, porcelan, različne svetilnice za petrolej priporoča po najnižji ceni

Franjo Seidl

(114—3)

v Novem Mestu.

Tudi ustavljam šipe v vsakovrstne okna in v okvire za podobe.

Gostilničar

na račun se sprejme. Več se poizve pri Frideriku Schwarz-u v Novem Mestu.

(78—6)

DEČEK

118—2

13 do 14 let star, ki zna dobro pisati in brati slovensko, sprejme se na Notranjskem za vrtnarskega učenca. Deček mora biti poštene kmetske rodbine. Ponudbe pod šifro: L. Š. naj se pošiljajo na vredn. tega lista.

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.